

Přednáška č. 1:

Politologie - pojem, předmět,
funkce; **politika** - pojem,
přístupy, klíčové pojmy

Název *politologie* je složen z následujících slov:

„polis“ = obec, ale také řecký městský stát *

* politika = starost o věci veřejné

„logos“ = věda

Neujasněná **terminologie** v češtině:
politologie – politická věda (politické vědy)
– věda o politice

Vznik a rozvoj politologie

- Dlouhá tradice **politického myšlení** („**stará disciplína**“)
- August **Comte** (1. polovina 19. století) – program **pozitivizace** společenských věd (**pozitivismus**); 3 stadia vývoje lidského myšlení
- Počátek rozvoje politické vědy v moderním smyslu („**mladá disciplína**“) – **empiricko-analytický** směr bádání (viz dále)
- Původně úzká souvislost s praktickými požadavky politické sféry
- 1857: 1. katedra PV (Kolumbijská univerzita)
- Dodnes těžiště výzkumu v USA

Vznik a rozvoj politologie

- Kořeny v **dějínách politického myšlení** sahajících do antiky
- Ve své současné podobě souvisí s rozvojem **moderní společnosti**
 - centralizace moci
 - průmyslová revoluce
 - vstup širšího obyvatelstva do politiky

Politologie a ostatní spol. vědy

- Filosofie – Aristoteles: královská věda
- Sociologie – politická sociologie, teorie elit
- Právo – souvislost s politickou filosofií, státovědou; J. Bodin – 1. použití pojmu politická věda (1576)
- Ekonomie – politická ekonomie; otázka prvotnosti
- Historie
- Psychologie

Obecně je možné politologii chápat jako **interdisciplinární** vědu (tj. využívá i poznatků ostatních oborů)

Teoretické přístupy v politické vědě

- **Empiricko-analytický** – idiografické a nomotetické metody
- **Normativně-ontologický**
- **Kriticko-dialektický/neomarxistický** – mj Frankfurtská škola

Zásady vědeckého přístupu

- podmínka objektivity a hodnotové neutrality (viz tzv. pozitivistická tradice, nehodnotící princip v sociologii)
- poskytně co nejrozsáhlejší a systematické poznání a vysvětlení politických jevů a událostí.
- Důraz na odklon od normativnosti a spekulativnosti směrem k empiricko-analytický přístupům

Hlavní disciplíny politologie

1. **Politická teorie, polit. filosofie** – dějiny polit. myšlení
2. **Politické instituce a systémy** – studium ústav, forem vlády, veřejné správy, ek. a sociálních fcí vlády, komparace polit. institucí a systémů
3. **Studium polit. stran, zájmových skupin a veřejného mínění** (označuje se někdy jako polit. sociologie)
4. Dnes již samostatný obor: **Mezinárodní vztahy** – studium mezinárodních organizací, mezinárodní politiky a mezinárodního práva

Politika jako předmět studia politologie

Historicko-sémantický přístup

- Pojem „politika“ odvozen od řeckého pojmu **polis**
- Postupné „nabalování“ dalších pojmů spojovaných s politikou: moc, vojenská síla, instituce, suverenita, autorita, stát, byrokracie...

Obecná definice politiky

Činnost spjatá s řízením a koordinací konfliktů a se spoluprací v moderní společnosti (+ řešení vzniklých sporů)

Pokusy o systematické vymezení

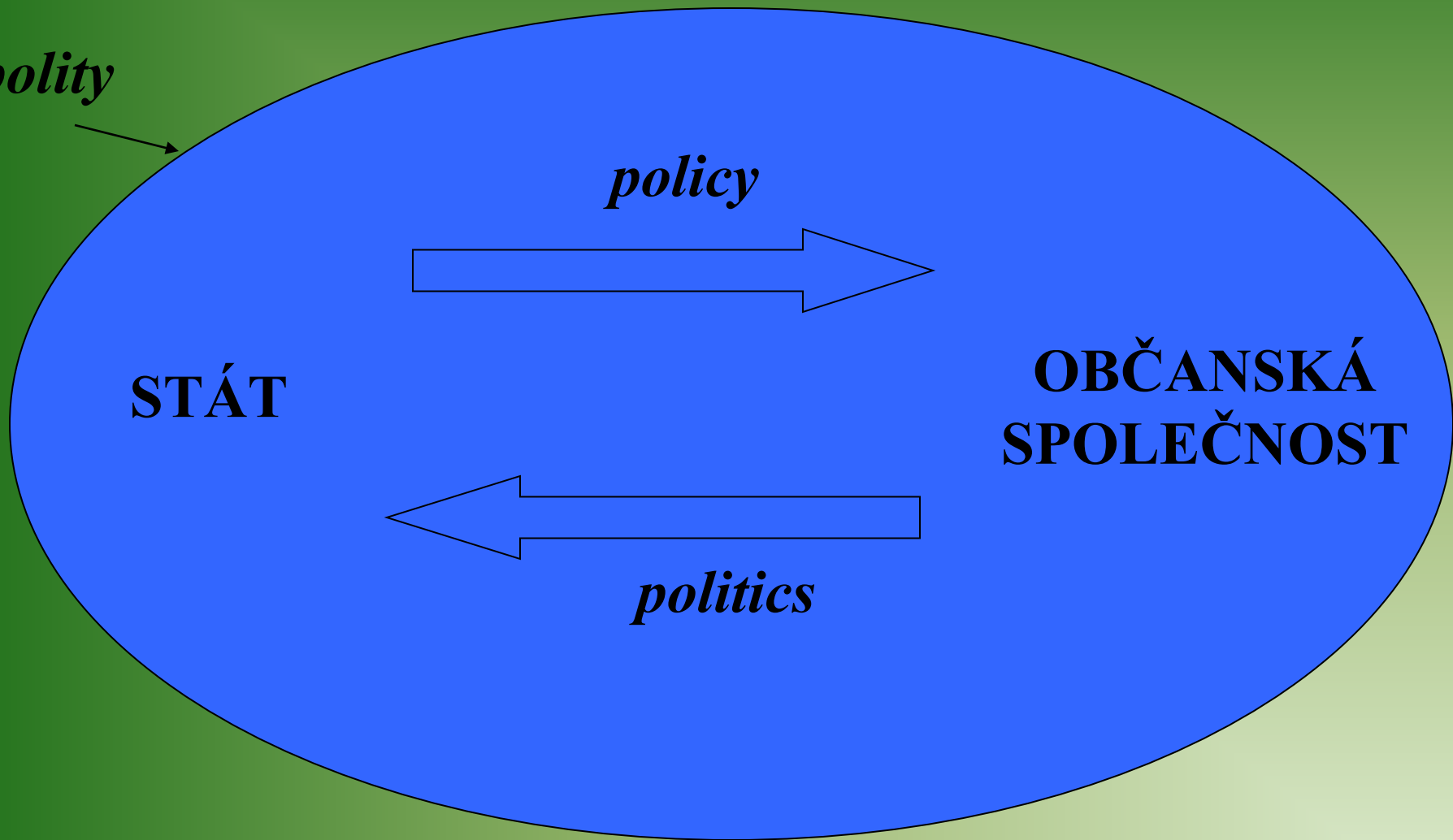
- 1. Politika jako **vláda státu** (instituce a mechanismy)
- 2. Politika jako „**věci veřejné**“ (*res publicae*) – včetně občanské společnosti
- 3. Politika jako hledání **konsenzu** či **kompromisu**
- 4. Politika jako **boj o moc**

Trojdimenzionální chápání politiky

- Mnohohvrstevnatý pojem; je možné jej analyticky rozdělit na 3 dimenze
- **Polity** – normativní a strukturální aspekty; statický prvek
- **Politics** – střet zájmů/skupin/jednotlivců; dynamický prvek
- **Policy** – obsahová/materiální dimenze; výstupy (*outputs*) ze systému

Význam pojmu politika

polity



STÁT

policy

**OBČANSKÁ
SPOLEČNOST**

politics

Další témata politické vědy

- Demokracie, přechody k demokracii
- Politický systém
- Politický řád
- Stát
- Politické strany
- Volby a volební systémy
- ...

Max Weber – modely legitimní moci

- **Moc** ~ možnost rozhodovat o chování jiných osob i proti jejich vůli (vztah tzv. **panství**)
- Pokud to lidé dobrovolně přijímají, hovoříme o **legitimní moci** či vládě **authority**
- Obrácená **dovnitř** i **navenek**
 - **Tradiční** (posvátnost norem)
 - **Charismatická** (osobní kvality)
 - **Legální** (právní řád, kapitalistická ekonomika, moderní stát a byrokracie)